

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2019 m. gegužės 24 d.
(OR. en)

9566/19

Tarpinstitucinės bylos:
2018/0203(COD)
2018/0204(COD)

JUSTCIV 128
EJUSTICE 84
COMER 76
CODEC 1130

PRANEŠIMAS

nuo: Pirmininkaujančios valstybės narės

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio
dokumento Nr.: 9460/19

Komisijos dok. Nr.: 9622/18, 9620/18

Dalykas: Teismo bendradarbiavimo skaitmeninimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas)

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB)

Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose

– Politiniai debatai

I. IVADAS

1. 2018 m. gegužės 31 d. Komisija priėmė pirmiau nurodytus pasiūlymus dėl peržiūros¹ ir perdavė juos Tarybai ir Parlamentui. Jų teisinis pagrindas – Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 81 straipsnis (teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose) ir jiems taikoma įprasta teisėkūros procedūra. Kartu su abiem pasiūlymais buvo pateiktas poveikio įvertinimas².
2. Reglamentu (EB) Nr. 1393/2007 dėl dokumentų įteikimo buvo įdiegta greita, saugi ir standartizuota dokumentų civilinėse ar komercinėse bylose perdavimo tarp teismų ir kitų šalių, esančių skirtingose valstybėse narėse, procedūra. Vienas svarbiausių pasiūlymo dėl Dokumentų įteikimo reglamento peržiūros yra pritaikyti galiojančiame reglamente nustatytus bendradarbiavimo mechanizmus ir perdavimo procedūras prie skaitmeninimo nulemtos technikos raidos. Tokiu būdu dokumentų įteikimo veiksmingumas būtų pagerintas skatinant saugų ir greitesnį dokumentų elektroninį perdavimą ir įteikimą.

¹ Dok. 9620/18; Dok. 9622/18.

² Dok. 9620/18 ADD1 + ADD2; Dok. 9622/18 ADD1 + ADD2.

3. Dar viena svarbi Europos teisminio bendradarbiavimo priemonė yra Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose. Šios priemonės tikslas – suteikti valstybių narių tarpvalstybinės teisminės pagalbos civilinėse ir komercinėse bylos struktūrą, palengvinant įrodymų rinkimą tarpvalstybiniu mastu. Pasiūlymu dėl Įrodymų rinkimo reglamento peržiūros siekiama nustatyti tiesioginio, saugaus ir greito prašymų surinkti įrodymus perdavimo ir vykdymo ES masto sistemą, pasinaudojant skaitmeninimo privalumais.
4. Todėl pagrindinis bendras abiejų pasiūlymų dėl peržiūros tikslas yra, be kelių kitų patobulinimų³, spręsti modernizavimo tarpvalstybinių mainų tarp teismų, valdžios institucijų ir agentūrų srityje, kiek tai yra susiję su įrodymų rinkimu ir dokumentų įteikimu, poreikio klausimą, visų pirma pasitelkiant skaitmeninimą ir naudojantis IT technologijomis, kartu užtikrinant procedūrines garantijas. Komisijos pasiūlyimuose raginama tuo tikslu nustatyti privalomą elektroninę decentralizuotą IT sistemą. Šiuo atžvilgiu jie atspindi bendruosius principus, išdėstytus 2013 m. gruodžio mėn. Tarybos priimtoje 2014–2018 m. Europos e. teisingumo strategijoje⁴.

³ Įskaitant tiesioginio įrodymų rinkimo vaizdo konferencijos metu, kuris taip pat yra susijęs su skaitmeninimu, taikymo skatinimą.

⁴ 2013 m. gruodžio 21 d. paskelbta Oficialiajame leidinyje (2013/C 376/06).

5. 2019 m. vasario 13 d. Europos Parlamentas priėmė per pirmąjį svarstymą priimamą poziciją dėl pasiūlymo dėl dokumentų įteikimo, kurioje padaryti 64 Komisijos pasiūlymo pakeitimai (563 balsais „už“, 27 balsais „prieš“ ir 9 nariams susilaikius) ir per pirmąjį svarstymą priimamą poziciją dėl pasiūlymo dėl įrodymų rinkimo, kurioje padaryti 37 Komisijos pasiūlymo pakeitimai (554 balsais „už“, 26 balsais „prieš“ ir 9 nariams susilaikius). Savo pozicijose Europos Parlamentas pareiškė nuomonę, kad abiejų pasiūlymų kontekste turėtų būti vykdomas teismo bendradarbiavimo skaitmeninimas pasitelkiant decentralizuotą IT sistemą, kurią sudaro nacionalinės IT sistemos, susietos ryšių infrastruktūra, leidžiančia užtikrinti saugų ir patikimą tarpvalstybinį nacionalinių IT sistemų keitimąsi informacija realiuoju laiku. Tokia decentralizuota IT sistema turėtų būti grindžiama e. CODEX⁵ sistema ir ją tvarkyti turėtų eu-LISA⁶.
6. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nuomonę⁷ dėl šių pasiūlymų priėmė 2018 m. spalio 17 d. EESRK nuomone, abu pasiūlymai atitinka skaitmeninės rinkos strategiją e. valdžios atžvilgiu, ypač kiek tai susiję su poreikiu imtis veiksmų siekiant modernizuoti viešąjį administravimą ir užtikrinti tarpvalstybinį sąveikumą.
7. Pagal prie Sutarčių pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį Airija nusprendė dalyvauti priimant abu pasiūlymus, o Jungtinė Karalystė nusprendė dalyvauti priimant pasiūlymą dėl dokumentų įteikimo. JK nepasinaudojo Protokolo Nr. 21 3 straipsnyje numatyta galimybe dalyvauti priimant ir taikant pasiūlymą dėl įrodymų rinkimo. Taikant prie Sutarčių pridėtą Protokolą Nr. 22 dėl Danijos pozicijos, Danija nedalyvauja priimant siūlomas priemones.

⁵ Ryšių palaikymas e. teisingumo srityje keičiantis duomenimis internetu.

⁶ Europos Sąjungos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra.

⁷ Dok. 14013/18.

II. TEISMINIO BENDRADARBIAVIMO SKAITMENINIMAS

a) Komisijos pasiūlymai

8. Komisija abiejų pasiūlymų dėl peržiūros kontekste siūlo nustatyti privalomą decentralizuotos IT sistemos parengimą ir (išskyrus išimtines aplinkybes) naudojimą. Tai grindžiama dviem argumentais. Viena vertus, privalomas naudojimas duotų pridėtinės vertės, nes prašymai būtų perduodami sparčiau, o tarpvalstybinės procedūros būtų pigesnės (nors dėl to ir susidarytų pirminių išlaidų, susijusių su nacionalinių sistemų sukūrimu). Kita vertus, taikant decentralizuotą metodą būtų paisoma esamų nacionalinių IT sistemų, būtų apribotas poveikis nacionaliniams IT sprendimams ir būtų suteikta galimybių glaudesnei techninei integracijai. Komisijos pasiūlymuose konkretus programinės įrangos sprendimas konkrečiai neįvardijamas ir tą techninę specifikaciją paliekama nustatyti įgyvendinimo aktuose. Tačiau prie abiejų pasiūlymų pridedamuose Komisijos atliktuose poveikio vertinimuose e. CODEX laikomas tinkamiausia ir vienintele parengta naudoti IT sistema. Jei būtų kuriama kita decentralizuota sistema, tai reikštų, kad tie patys uždaviniai, kurie jau buvo sprendžiami kuriant e. CODEX, būtų sprendžiami ir vėl.

b) Darbo Taryboje dabartinė padėtis

9. Civilinės teisės klausimų darbo grupė (dokumentų įteikimas / įrodymų rinkimas) šiuos du pasiūlymus dėl peržiūros nuolat nagrinėjo nuo tada, kai juos gavo iš Komisijos 2018 m. Derybose techniniu lygmeniu skaitmeninimas buvo vienas iš labiausiai diskutuojamų aspektų.

10. Nors atrodo, kad labai plačiai pritariama poreikiui modernizuoti teisminį bendradarbiavimą ES lygmeniu vadovaujantis 2013 m. gruodžio mėn. Tarybos priimtoje 2014–2018 m. Europos e. teisingumo strategijoje⁸ nustatytais bendraisiais principais, diskusijose Tarybos darbo grupėje kai kurios nuomonės išsiskyrė šiais aspektais:
- i) privalomas *versus* neprivalomas IT sistemos naudojimas;
 - ii) centralizuota, o ne decentralizuota IT sistema;
 - iii) esamo IT sprendimo naudojimas, o ne naujo sprendimo sukūrimas;
 - iv) išlaidos, susijusios su IT sistemos sukūrimu ir naudojimu.
11. Kalbant apie privalomą ar neprivalomą IT sistemos parengimą ir naudojimą, atrodo, kad delegacijos laikosi skirtingų nuomonių. Buvo raginama laikytis požiūrio dėl neprivalomo pobūdžio, kad valstybėms narėms būtų suteikta būtino lankstumo, sudarant joms sąlygas prisitaikyti ir teismų sistemos skaitmeninimą plėtoti savu tempu. Tačiau IT sistemos naudojimas mainų su kitomis valstybėmis narėmis tikslais dokumentų įteikimo ir įrodymų rinkimo kontekste nesuponuotų bendro teismų sistemos skaitmeninimo nacionaliniu lygmeniu. Be to, savanorišku naudojimu galėtų būti nesuteikta pakankamo svorio ir paskatų sparčiau modernizuoti tarpvalstybinį teisminį bendradarbiavimą. Nors elektroninėmis ryšio priemonėmis jau galima naudotis ir kitais atvejais (pvz., Europos mokėjimo įsakymo procedūros atveju), patirtis parodė, kad šis būdas retai naudojamas savanoriškai. Nustačius požiūrį dėl privalomo pobūdžio būtų įveiktas nenoras naudoti skaitmeninius sprendimus tarpvalstybinėse procedūrose. Tam tikros delegacijos siūlė mintį, kad būtų galima laikytis skirtingo požiūrio į abu pasiūlymus dėl peržiūros atsižvelgiant, pavyzdžiui, į tai, kad privalomas IT sistemos naudojimas galėtų būti pagrįstas dokumentų įteikimo atveju, bet nebūtinai – įrodymų rinkimo atveju. Tačiau toks diferencijuotas požiūris iki šiol nebuvo analizuojamas pagrįstumo ir pasekmių kitiems šių dviejų pasiūlymų dėl peržiūros aspektams atžvilgiu.

⁸ 2013 m. gruodžio 21 d. paskelbta Oficialiajame leidinyje (2013/C 376/06).

12. Kalbant apie centralizuotos ir decentralizuotos IT sistemos naudojimą, atrodo, kad dauguma delegacijų labiau pirmenybę teikia decentralizuotam metodui. Kaip minėta anksčiau, taikant tokį decentralizuotą metodą būtų paisoma galiojančių nacionalinių IT sistemų ir būtų apribotas poveikis nacionaliniams IT sprendimams, nes taip būtų galima sklandžiai susijungti su tokiomis sistemomis. Tačiau dėl tokio metodo valstybės narės patirtų šiek tiek daugiau išlaidų. Iš tikrųjų tos delegacijos, kurios pritaria centralizuotam metodui, daugiausia kaip privalumą pabrėžė tai, kad išlaidas patirtų ES, o ne nacionaliniai biudžetai.
13. Sprendžiant, ar reikėtų naudoti esamą IT sprendimą, ar sukurti naują, delegacijų nuomonės, regis, taip pat išsiskyrė. Vienas iš esamų sprendimų yra e. CODEX – sistema, kurią per beveik dešimties metų laikotarpį plėtojo valstybių narių konsorciumas, naudodamasis ES finansine parama. E. CODEX šiuo metu naudojamas: Verslo registrų sąveikos sistemai BRIS⁹; nacionalinių nemokumo registrų tarpusavio sujungimui¹⁰; skaitmeninio keitimosi e. įrodymais sistemai¹¹. Tačiau, tiek, kiek tai susiję su savanorišku bendradarbiavimu pagrįstais naudojimo atvejais, e. CODEX dar nėra įdiegta ir naudojama visose valstybėse narėse. Atsižvelgiant į tai, per darbo grupės diskusijas, valstybėms narėms, kuriose šiuo metu nėra elektroninės procedūros palaikančių IT sistemų, Komisija galėtų apsvarstyti referencinio įgyvendinimo sprendimo, taikomo galinei sistemai nacionaliniu lygmeniu, parengimo galimybę, jei delegacijos pakankamai stipriai ir plačiai pritartų privalomam ryšių palaikymui elektroniniu būdu. Visos sistemos turėtų būti techniškai sąveikios ir atitikti tą patį techninių specifikacijų rinkinį (protokolus, standartus, XML schemas ir darbo srautus).

⁹ Nustatyta 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1132 dėl tam tikrų bendrovių teisės aspektų.

¹⁰ Nustatyta Reglamento (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų.

¹¹ Nustatyta 2018 m. Tarybos išvadomis dėl tarpusavio pripažinimo stiprinant tarpusavio pasitikėjimą.

14. Kalbant apie su IT sistemos nustatymu ir naudojimu susijusias išlaidas, Komisijos poveikio vertinimuose minimi preliminarūs apskaičiuotų išlaidų vidurkiai – 15 000 EUR kainuotų e. CODEX diegimas nacionaliniu lygmeniu ir maždaug 20 000 – 50 000 EUR centrinės nacionalinės galinės sistemos sukūrimas. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad pagal dabartinę daugiametę finansinę programą Komisija teikė finansavimą, skirtą teisės kreiptis į teismą ir teismo bendradarbiavimo skaitmeninimui tiek pagal Teisingumo programą, tiek pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonės programą. Tačiau kai kurios valstybės narės pačios parengė išlaidų sąmatas ir preliminariai nusprendė, kad šios išlaidos bus didesnės, nei apskaičiuota Komisijos. Atrodo, kad reikėtų atlikti tolesnę išlaidų analizę, kad tam tikros delegacijos galėtų geriau suprasti abiejų pasiūlymų dėl peržiūros pasekmes savo nacionalinėms sistemoms.

III. POLITINIAI DEBATAI

15. Atsižvelgiant į diskusijas darbo grupės lygmeniu, galimi kompromisai dėl bendrų abiejų pasiūlymų skaitmeninimo aspektų priklausys nuo jų tolesnio plėtojimo. Būtų galima svarstyti galimybę palikti privalomą IT sistemos naudojimą, jei, siekiant naudojimą padaryti privalomu, būtų numatomas ilgesnis pereinamasis laikotarpis ir jei būtų leista padaryti išimčių (bus nustatyta), kuriomis būtų leidžiamas popierinis dokumentų įteikimas ir įrodymų rinkimas. Tai turėtų būti daroma kartu su tolesniu darbu, kuriuo siekiama nustatyti valstybių narių patiriamas išlaidas. Taip pat būtų galima svarstyti neprivalomo IT sistemos naudojimo galimybę. Tačiau tai turėtų būti vertinama pagal tai, kokia abiejų reglamentų peržiūros pridėtinė vertė ir kokios jos praktinės pasekmės, atsižvelgiant į 11 ir 13 punktuose išdėstytus klausimus.

16. Kad būtų daroma tolesnė pažanga dirbant su šiais dviem dokumentų rinkiniais, pirmininkaujanti valstybė narė mano, kad diskusija apie skaitmeninimo aspektus reikalinga ministrų lygmeniu, nes abiejuose pasiūlymuose šie aspektai vaidina svarbų vaidmenį. Svarbu atsižvelgti į tai, kad išaugo tarpvalstybinių bylų skaičius ir jis toliau augs, nes vis daugėja tarpvalstybinių sandorių ir yra vis daugiau teisėkūros priemonių teismo bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose srityje. Tokiomis aplinkybėmis, modernių technologijų naudojimas galėtų prisidėti užtikrinant, kad tarpvalstybinės procedūros vyktų greičiau ir būtų pigesnės.
17. Šios diskusijos rezultatai, grindžiami principu, kad *nesusitarta dėl nieko, kol nesusitarta dėl visko*, turėtų nubrėžti tolesnio darbo su šiais pasiūlymais gaires.
18. Atsižvelgdama į šias aplinkybes ir suprasdama, kad būtina atlikti papildomą išlaidų įvertinimo analizę, pirmininkaujanti valstybė narė prašo Tarybos surengti politinius debatus tokiais klausimais:
- a) Ar teismo bendradarbiavimo skaitmeninimas įteikiant dokumentus ir (arba) renkant įrodymus turėtų būti grindžiamas saugia decentralizuota IT sistema, kurią sudarytų tarpusavyje susijusios nacionalinės IT sistemos?
 - b) Ar tokios IT sistemos įdiegimas ir naudojimas valstybėse narėse turėtų būti privalomas, derinamas kartu su ilgesniu pereinamuoju laikotarpiu ir atsižvelgiant į tai, ar yra referencinis įgyvendinimo sprendimas, taikomas galinei sistemai, kurį turi parengti Komisija? Jei naudojimas turėtų būti privalomas, koku mastu ir kokiomis aplinkybėmis turėtų būti leidžiamos kitos ryšio priemonės?
 - c) Ar e. CODEX turėtų būti ta programinė įranga, kuri būtų skirta naudoti decentralizuotai IT sistemai?